

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2013. gada 7. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Vide — Direktīva 85/337/EEK — Ietekmes uz vidi novērtējums — Orhūsas konvencija — Direktīva 2003/35/EK — Tiesības celt prasību par saskaņošanas lēmumu — Piemērošana laikā — Atļaujas procedūra, kas uzsākta pirms Direktīvas 2003/35/EK transponēšanas termiņa beigu datuma — Pēc šī datuma pieņemts lēmums — Prasības pieņemamības nosacījumi — Tiesību aizskārums — Procesuālo noteikumu pārkāpuma, kuru var izvirzīt, raksturs — Pārbaudes apjoms

Lieta C-72/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesverwaltungsgericht* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 10. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 13. februārī, tiesvedībā

Gemeinde Altrip ,

Gebrüder Hört GbR ,

Willi Schneider

pret

Land Rheinland-Pfalz ,

piedaloties

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht .

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Dž. Arestis [*G. Arestis*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents) un A. Arabadžijevs [*A. Arabadžiev*],

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 16. janvāra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Gemeinde Altrip, Gebrüder Hört GbR* un *M. Schneider* vārdā – *S. Lesch* un *F. Heß, W. Baumann* un *C. Heitsch, Rechtsanwälte*,
- *Land Rheinland-Pfalz* vārdā – *M. Schanzenbächer, H. Seiberth* un *U. Klein*, pārstāvji,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *A. Wiedmann*, pārstāvji,
- Īrijas vārdā – *E. Creedon*, pārstāve, kurai palīdz *G. Gilmore, BL*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *P. Oliver* un *G. Wilms*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2013. gada 20. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvas 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK (OV L 156, 17. lpp.), interpretāciju, kā arī par Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.), kas grozīta ar Direktīvu 2003/35 (turpmāk tekstā – “Direktīva 85/337”), 10.a panta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Gemeinde Altrip* (Altripas [*Altrip*] pašvaldība), personālsabiedrību *Gebrüder Hört GbR* un *M. Schneider* (turpmāk tekstā kopā – “prasītājas”) un *Land Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas Federālā zeme) par lēmumu, ar kuru ir apstiprināts plūdu ūdens aiztures sistēmas izveides projekts Reinas agrākajā applūdinātajā apvidū vairāk nekā 320 hektāru platībā.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 1998. gada 25. jūnija Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Orhūsas konvencija”), 9. pantā ir paredzēts:

“[..]

2. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka ieinteresētās sabiedrības pārstāvjiem,

- a) kuriem ir pamatota interese,

vai arī

b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas,

ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas noteikta likumā, lai – pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem – apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt ieinteresētajai sabiedrībai plašas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

Šā panta 2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju pārskatīšanas nolūkā iepriekš griezties administratīvā iestādē, kā arī neiespaido prasību, ka pirms vēšanās tiesā ir jāizmanto visas administratīvas pārskatīšanas procedūras, ja šāda prasība paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos.

3. Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, kas pārkāpj attiecīgās valsts tiesību aktus vides jomā.

[..]”

Savienības tiesības

Direktīva 2003/35

4 Direktīvas 2003/35 1. pants ir formulēts šādi:

“Šīs direktīvas mērķis ir sekmēt to saistību īstenošanu, kas izriet no Orhūsas konvencijas, konkrēti:

[..]

b) uzlabojot sabiedrības līdzdalību un paredzot noteikumus par iespēju griezties tiesās saistībā ar Padomes Direktīvām [85/337] un 96/61/EK.”

5 Direktīvas 2003/35 3. panta 7. punktā ir paredzēts Direktīvas 85/337 iekļaut 10.a pantu.

6 Direktīvas 2003/35 6. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, vēlākais, līdz 2005. gada 25. jūnijam. Par to dalībvalstis tūlīt informē Komisiju.

[..]”

Direktīva 85/337

7 Direktīvas 85/337 10.a pants ir formulēts šādi:

“Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem:

- a) kas ir pietiekami ieinteresēti vai
- b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums – kuru tiesības ir aizskartas,

iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai bezdarbības būtības vai procesuālo likumību [lēmumu, darbību vai bezdarbības likumību no materiālo vai procesuālo tiesību viedokļa], uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību.

Dalībvalstis nosaka, kurā stadijā minētos lēmumus, darbības vai bezdarbību var apstrīdēt;

Dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību [interesi celt prasību] un tiesību aizskārums, paturot prātā mērķi – attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt tiesas pieejamību [plašu iespēju vērties tiesā]. [..]

[..]”

Vācijas tiesības

VwGO

8 Likuma par tiesvedību administratīvajā tiesā (*Verwaltungsgerichtsordnung*; turpmāk tekstā – “*VwGO*”) 61. pants ir formulēts šādi:

“Tiesīgas iestāties tiesvedībā ir:

1. fiziskas un juridiskas personas,
2. apvienības, ja tām var būt šādas tiesības,

[..].”

UVPG

9 Likuma par ietekmes uz vidi novērtējumu (*Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung*, turpmāk tekstā – “*UVPG*”) 2. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts:

“Ietekmes uz vidi novērtējums ir neatņemama sastāvdaļa tādos procesos administratīvajās iestādēs, kuros tiek pieņemts lēmums par projektu pieļaujamību.”

10 Atbilstoši *UVPG* 2. panta 3. punktam “[lēmums] 1. punkta pirmā teikuma izpratnē ir [..] lēmums par projekta apstiprināšanu.”

UmwRG

11 Ar Likuma par papildu noteikumiem, kas reglamentē tiesību aizsardzības līdzekļus vides jomā atbilstoši Direktīvai 2003/35/EK (*Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG*; turpmāk tekstā – “*UmwRG*”), ir transponēts Direktīvas 85/337 10.a pants.

12 *UmwRG* 1. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir noteikts:

“Šis likums ir piemērojams prasībām, kas celtas pret

1. tādiem nolēmumiem [*UVPG*] saistībā ar projektu pieļaujamību 2. panta 3. punkta izpratnē, attiecībā uz kuriem

a) saskaņā ar [*UVPG*]

[..]

var būt pienākums veikt ietekmes uz vidi novērtēšanu.”

13 *UmwRG* 4. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir noteikts:

“Prasīt atcelt lēmumu par projekta pieļaujamību, kas pieņemts saskaņā ar 1. panta 1. punkta pirmā teikuma 1. apakšpunktu, var tad, ja saskaņā ar Likumu par ietekmes uz vidi novērtējumu [..]:

1. ietekmes uz vidi novērtējums vai

2. konkrētā gadījuma sākotnējā pārbaude par nepieciešamību veikt ietekmes uz vidi novērtējumu,

kas vajadzīga, piemērojot [*UVPG*] tiesību normas, nav veikta [vispār] un nav veikta vēlākā laikposmā.”

14 *UmwRG* 4. panta 3. punkta redakcija ir šāda:

“Pēc analogijas iepriekš minēto 1. un 2. punktu piemēro attiecībā uz lietas dalībnieku saskaņā ar [*VwGO*] 61. panta 1. un 2. punktu.”

15 *UmwRG* 5. panta 1. punktā ir ietverta šāda tiesību norma:

“Šis likums attiecas uz tādām procedūrām saskaņā ar iepriekš minētā 1. panta 1. punkta pirmo teikumu, kuras tika uzsāktas vai bija jāuzsāk līdz 2005. gada 25. jūnijam.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

16 Prasītājas pamatlietā, kuras visas projekts skar kā zemesgabalu, kas atrodas attiecīgo būvdarbu teritorijā, īpašnieces vai izmantotājas, cēla prasību atcelt tiesību aktu *Verwaltungsgericht* (Administratīvā tiesa) par lēmumu, ar kuru reģionālā iestāde apstiprināja šo būvdarbu veikšanas projektu. Tā šo lēmumu apstrīdēja, atsaucoties uz pirms tam veiktā ietekmes uz vidi novērtējuma nepietiekamību. Tā kā to prasība tika noraidīta, tās iesniedza apelācijas sūdzību *Oberverwaltungsgericht Rheinland-Pfalz* (Reinzemes-Pfalcas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa).

17 Minētā tiesa šo apelācijas sūdzību noraidīja, uzskatot it īpaši, ka prasītājam pamatlietā nav tiesību celt prasību, jo saskaņā ar *UmwRG* 5. panta 1. punktu administratīvajā procedūrā, kas uzsākta pirms 2005. gada 25. jūnija, tās nevar izvirzīt nelikumības ietekmes uz vidi novērtējumā. Katrā ziņā

Oberverwaltungsgericht izteica šaubas par prasības pieņemamību, jo *UmwRG* 4. panta 3. punktā prasības celšanas iespējamība ir paredzēta tikai gadījumā, ja ietekmes uz vidi novērtējums nav veikts vispār un tātad nav piemērojams gadījumos, ja ietekmes uz vidi novērtējums ir vienīgi nelikumīgs.

- 18 Līdz ar to prasītājas pamatlietā iesniedza “Revision” [“Kasācijas”] sūdzību *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā Administratīvā tiesa). Šī tiesa jautā, vai *UmwRG* 5. panta 1. punkta, ciktāl ar to ir izslēgta *UmwRG* piemērošana administratīvajām procedūrām, kas uzsāktas pirms 2005. gada 25. jūnija, pat ja lēmumi, kā izskatāmajā lietā, šādās procedūrās ir pieņemti pēc šī datuma, interpretācija atbilst Direktīvai 2003/35, lai arī tajā saskaņā ar direktīvas 6. pantu šis 2005. gada 25. jūnija datums ir minēts tikai kā tās transponēšanas termiņa beigu datums.
- 19 Iesniedzējtiesa jautā arī, vai *UmwRG* 4. panta 3. punkts, kurā tiesības celt prasību ir ierobežotas tikai ar gadījumiem, kuros ietekmes uz vidi novērtējums nav veikts vispār, ir pareizi transponēts Direktīvas 85/337 10.a pants, kurā tiek prasītas tiesības celt prasību, kas ļauj apstrīdēt to lēmumu likumību, kuros ir izdarīts procesuālo noteikumu pārkāpums. Visbeidzot tā jautā, vai šīm tiesībām joprojām atbilst pastāvīgā valsts judikatūra, saskaņā ar kuru personas, kuru skar projekts, par kuru jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, tiesības var tikt pārkāptas vienīgi tad, ja procesuālo noteikumu pārkāpumam ir raksturīga cēloņsakarība ar prasītājam nelabvēlīgo projekta apstiprināšanas rezultātu.
- 20 Šādos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [Direktīvas 2003/35] 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstu pienākums ir bijis paredzēt, ka [Direktīvas 85/337] 10.a panta transponēšanai pieņemtie valsts tiesību noteikumi ir piemērojami arī tādām ar atļauju saistītām iestāžu procedūrām, kuras gan bija uzsāktas pirms 2005. gada 25. jūnija, taču kurās atļaujas tika izsniegtas tikai pēc šā datuma?

2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša:

vai [Direktīvas 85/337] 10.a pants [...] ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstu pienākums ir bijis [šīs pašas tiesību normas] transponēšanai pieņemto valsts tiesību normu piemērošanas jomā ietvert lēmuma procesuālās likumības apstrīdēšanu arī gadījumā, kad ietekmes uz vidi novērtēšana gan ir veikta, taču tā ir bijusi kļūdaina?

3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša:

vai gadījumos, kuros dalībvalsts administratīvi procesuālajās tiesībās atbilstoši [Direktīvas 85/337] 10.a panta pirmās daļas b) punktam konceptuāli ir noteikts, ka attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem iespēja pārskatīšanas nolūkā vērsties tiesā ir atkarīga no tiesību aizskāruma esamības, [Direktīvas 85/337] 10.a pants ir jāinterpretē tādējādi,

- a) ka tādu lēmumu procesuālās likumības apstrīdēšana tiesā, kuriem piemēro šīs direktīvas noteikumus par sabiedrības līdzdalību, ir atbalstāma un tās rezultātā lēmums var tikt atcelts tikai tad, ja saskaņā ar lietas apstākļiem pastāv konkrēta iespēja, ka apstrīdētajam lēmumam, ja nebūtu procesuālo noteikumu pārkāpuma, būtu citāds saturs, un ja turklāt ar procesuālo noteikumu pārkāpumu vienlaikus tiek skarta prasītāja materiāli tiesiskā situācija, vai
- b) ka saistībā ar procesuālās likumības apstrīdēšanu tiesā procesuālo noteikumu pārkāpumi, pieņemot lēmumus, kuriem piemēro direktīvas noteikumus par sabiedrības līdzdalību, ir jāņem vērā vēl plašākā mērā?

Ja atbilde uz šo jautājumu ir jāsniedz b) apakšpunkta izpratnē:

kādas saturiskas prasības ir jāizvirza attiecībā uz procesuālo noteikumu pārkāpumu, lai tas, apstrīdot tiesā lēmuma procesuālo likumību, tiktu ņemts vērā par labu prasītājam?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 21 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, paredzot, ka Direktīva 2003/35, ar kuru Direktīvā 85/337 tika iekļauts 10.a pants, ir transponējama vēlākais līdz 2005. gada 25. jūnijam, tā ir interpretējama tādējādi, ka valsts tiesību normas, kas pieņemtas, lai transponētu šo pēdējo minēto tiesību normu, būtu jāpiemēro administratīvajās atļauju procedūrās, kas uzsāktas pirms 2005. gada 25. jūnija, jo atļauju izsniegšana tajās notiktu pēc šī datuma.
- 22 Jāatgādina, ka būtībā jauna tiesību norma ir piemērojama, sākot no akta, kurā tā ir ietverta, spēkā stāšanās brīžā. Lai gan tā nav piemērojama tiesiskām situācijām, kas ir radušās un pilnībā notikušas agrākā likuma darbības laikā, tā ir piemērojama to sekām nākotnē, kā arī jaunām tiesiskām situācijām (šajā ziņā skat. 2010. gada 6. jūlija spriedumu lietā *C-428/08 Monsanto Technology*, Krājums, I-6765. lpp., 66. punkts). Ievērojot tiesību aktu atpakaļejoša spēka neesamības principu, citādi var būt tikai tad, ja jaunajai tiesību normai ir pievienoti īpaši noteikumi, kas īpaši nosaka šos piemērošanas laikā noteikumus (2010. gada 16. decembra spriedums lietā *C-266/09 Stichting Natuur en Milieu u.c.*, Krājums, I-13119. lpp., 32. punkts).
- 23 Direktīvā 2003/35 nav ietverti nekādi īpaši noteikumi attiecībā uz jaunā Direktīvas 85/337 10.a panta piemērošanas laikā nosacījumiem.
- 24 Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2003/35 6. pantu dalībvalstīs vēlākais līdz 2005. gada 25. jūnijam jāstājas spēkā normatīviem un administratīviem aktiem, kas vajadzīgi, lai izpildītu direktīvas prasības. To pasākumu skaitā, kas tādējādi ir jātransponē līdz šim datumam, ir Direktīvas 85/337 10.a pants, ar kuru tiek paplašinātas sabiedrības locekļu, kurus skar šajā direktīvā par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu minētais lēmums, darbība vai bezdarbība, tiesības celt prasību.
- 25 Tiesa jau ir nospriedusi, ka princips, ka projektiem, kuriem var būt būtiska ekoloģiskā ietekme, veic ietekmes uz vidi novērtējumu, neattiecas uz gadījumiem, kad projekta atļaujas pieteikums ir oficiāli iesniegts pirms Direktīvas 85/337 transponēšanas termiņa beigu datuma (1995. gada 11. augusta spriedums lietā *C-431/92 Komisija/Vācija, Recueil*, I-2189. lpp., 29. un 32. punkts; 1998. gada 18. jūnija spriedums lietā *C-81/96 Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Recueil*, I-3923. lpp., 23. punkts, kā arī 2013. gada 15. janvāra spriedums lietā *C-416/10 Križan u.c.*, 94. punkts).
- 26 Šī direktīva galvenokārt attiecas uz liela mēroga projektiem, kuru īstenošanai ļoti bieži ir vajadzīgs ilgs laiks. Tādējādi nebūtu labi, ja procedūras, kas jau valsts mērogā ir sarežģītas, tiktu apgrūtinātas un ieilgtu direktīvā paredzētu specifisku prasību dēļ un ja tās ietekmētu jau radušās situācijas (iepriekš minētais spriedums lietā *Gedeputeerde Staten van Noord-Holland*, 24. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Križan u.c.*, 95. punkts).
- 27 Tomēr jaunās no šīs pašas direktīvas 10.a panta izrietošās prasības nevar tikt uzskatītas par tādām, kas pašas par sevi apgrūtinātu vai paildzinātu administratīvās procedūras, tāpat kā pati projektu pakļaušana ietekmes uz vidi novērtējumam. Kā savu secinājumu 59. punktā norāda ģenerāladvokāts, pamatlietā aplūkotajā tiesiskajā regulējumā netiek paredzētas šāda veida prasības, bet tā mērķis ir uzlabot piekļuvi pārsūdzības procedūrai. Turklāt, lai gan attiecīgai sabiedrības daļai piešķirto tiesību celt prasību par ar

šādiem projektiem saistītām darbībām vai bezdarbību paplašināšana var radīt tiesvedību saistībā ar šiem projektiem risku, tomēr šāda pastāvoša riska palielināšanās nevar tikt uzskatīta par tādu, kas ietekmē jau izveidojušos situāciju.

- 28 Lai gan nevar izslēgt, ka šī paplašināšana tomēr var izraisīt to, ka praksē tiktu kavēta attiecīgo projektu īstenošana, tomēr šāda veida nelabvēlīga ietekme ir raksturīga lēmumu, darbību vai bezdarbības likumības pārbaudei, kas izriet no Direktīvas 85/337 tiesību normām un ar kuru Eiropas Savienības likumdevējs atbilstoši Orhūsas konvencijas mērķiem ir vēlējis piesaistīt attiecīgos sabiedrības locekļus, kuriem ir pietiekama interese celt prasību vai atsaukties uz tiesību pārkāpumu, lai sniegtu ieguldījumu vides kvalitātes saglabāšanā, aizsardzībā un uzlabošanā un cilvēka veselības aizsardzībā.
- 29 Ņemot vērā šos mērķus, iepriekšējā punktā minētā nelabvēlīgā ietekme nevar attaisnot to, ka Direktīvā 2003/35 ieviestā 10.a panta tiesību normām tiktu atņemta to lietderīgā iedarbība situācijā, kas norisinās datumā, kurā šis pants būtu jātransponē, jo atļauju izsniegšana tajās notiktu pēc šī datuma.
- 30 Šādos apstākļos, lai gan dalībvalstīm, atbilstoši to procesuālajai autonomijai un ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus, ir zināma rīcības brīvība attiecībā uz Direktīvas 85/337 10.a panta īstenošanu (2012. gada 16. februāra spriedums lietā C-182/10 *Solvay* u.c., 47. punkts), tomēr tās nevar to piemērot tikai attiecībā uz administratīvajām atļaujas procedūrām, kas uzsāktas pēc 2005. gada 25. jūnija.
- 31 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka, paredzot, ka Direktīva 2003/35, ar kuru Direktīvā 85/337 tiek ieviests 10.a pants, būtu jātransponē vēlākais līdz 2005. gada 25. jūnijam un tā ir interpretējama tādējādi, ka valsts tiesību normas, kas pieņemtas, lai transponētu šo pantu, būtu piemērojamas arī administratīvajām atļaujas procedūrām, kas uzsāktas pirms 2005. gada 25. jūnija, jo atļauju izsniegšana tajās ir notikusi pēc šī datuma.

Par otro jautājumu

- 32 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, ir jāizskata otrais jautājums, ar kuru iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 85/337 10.a pants ir interpretējams tādējādi, ka tas ir pret to, ka dalībvalstis ierobežo šī panta transponējošo tiesību normu piemērojamību tikai ar gadījumu, kurā lēmuma likumība tiek apstrīdēta sakarā ar to, ka vides novērtējums nav veikts, neattiecinot to uz gadījumu, kurā novērtējums ir veikts, bet tas ir prettiesisks.

Par otrā jautājuma pieņemamību

- 33 Īrija apgalvo, ka šis jautājums ir nepieņemams, jo, tā kā iesniedzējtiesa nav precizējusi, kādi ietekmes uz vidi novērtējuma pārkāpumi izskatāmajā lietā tiek aplūkoti, izvirzītajai problemātikai ir hipotētisks raksturs.
- 34 Tomēr, kā savu secinājumu 45. punktā norāda ģenerāladvokāts, pēc iesniedzējtiesas domām, konkrētajās valsts tiesībās neatkarīgi no tā, kāds ir izvirzītais procesuālo noteikumu pārkāpums, neesot piešķirtas nekādas tiesības atcelt tādu lēmumu kā Direktīvā 85/337 paredzētais, jo ietekmes uz vidi novērtējums ir veikts. Iesniedzējtiesa norāda, ka, ja šīs direktīvas 10.a pants būtu interpretējams tādējādi, ka procesuālo noteikumu pārkāpumi var tikt pārbaudīti minētās direktīvas piemērošanas kontekstā, tai būtu jāatceļ apelācijas tiesas spriedums un jānodod tai pamatlieta atkārtotai izskatīšanai, jo prasītājas pamatlietā tieši apgalvo, ka administratīvajā procedūrā ir pieļauti šādi procesuālo noteikumu pārkāpumi.
- 35 Līdz ar to ir jāsecina, ka atbilde uz otro jautājumu izrādās noderīga iesniedzējtiesas iesniegtā strīda atrisinājumam un ka līdz ar to šis jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 36 Direktīvas 85/337 10.a panta pirmajā daļā paredzot, ka par šajā pantā paredzētajiem lēmumiem, darbību vai bezdarbību var celt prasību tiesā, lai apstrīdētu likumību no materiālo vai procesuālo tiesību viedokļa, tajā nekādā veidā nav ierobežoti pamati, kas var tikt izvirzīti šādas prasības pamatošanai (2011. gada 12. maija spriedums lietā C-115/09 *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, Krājums, I-3673. lpp., 37. punkts).
- 37 Šo tiesību normu transponējošās valsts tiesību normas tātad nedrīkst ierobežot [direktīvas] tiesību normas piemērojamību tikai ar gadījumu, kurā likumības apstrīdēšana būtu pamatota ar pamatu, kas balstīts uz ietekmes uz vidi novērtējuma neesamību. Izslēgt šo piemērojamību gadījumā, kurā ietekmes uz vidi novērtējums ir veikts, bet tajā ir pieļauti pat smagi pārkāpumi, būtībā atņemtu Direktīvas 85/337 tiesību normām par sabiedrības līdzdalību lietderīgo iedarbību. Līdz ar to šāda izslēgšana būtu pretrunā mērķim nodrošināt tādu plašu iespēju vērties tiesu iestādēs, kas minēta šīs direktīvas 10.a pantā.
- 38 Šādos apstākļos uz otro jautājumu ir jāatbild, ka minētās Direktīvas 85/337 10.a pants ir interpretējams tādējādi, ka tas ir pret to, ka dalībvalstis ierobežo šī panta transponējošo tiesību normu piemērojamību tikai ar gadījumu, kurā lēmuma likumība tiek apstrīdēta sakarā ar to, ka vides novērtējums nav veikts, neattiecinot to uz gadījumu, kurā novērtējums ir veikts, bet tas ir prettiesisks.

Par trešo jautājumu

- 39 Ņemot vērā uz otro jautājumu sniegto atbildi, ir jāizskata trešais jautājums, ar kuru iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 85/337 10.a pants ir interpretējams tādējādi, ka tas ir pret tādu valsts judikatūru, kurā prasības pieņemamība ir pakļauta kumulatīviem nosacījumiem, kuri paredz, ka prasības pieteikuma iesniedzējam, lai pierādītu tiesību aizskārumu šī panta izpratnē, ir jāapliecina, ka procesuālā noteikuma pārkāpums, uz kuru tas atsaucas, ir tāds, ka attiecībā uz izskatāmās lietas apstākļiem ir paredzams, ka apstrīdētais lēmums būtu citāds, ja šis pārkāpums nebūtu ticis pieļauts, un ka ir aizskarta materiāli tiesiskā situācija.

Par trešā jautājuma pieņemamību

- 40 To pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti šī sprieduma 33. punktā, Īrija apgalvo, ka trešajam jautājumam ir hipotētisks raksturs un līdz ar to tas nav pieņemams.
- 41 Tomēr no *Bundesverwaltungsgericht* sniegtajiem precizējumiem izriet, ka, nododot strīdu atkārtotai izskatīšanai apelācijas tiesā, tai šai tiesai saistošā veidā ir jānorāda, vai ir vai nav jāievēro tādi prasības pieņemamības nosacījumi, kas minēti trešajā jautājumā. Tādējādi atbildei, kas tiek gaidīta no Tiesas un kas ietekmēs iesniedzējtiesā izskatāmā strīda iznākumu, ir noderīgs raksturs. Tātad šis jautājums ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 42 Lai atbildētu uz jautājumu, vai kumulatīvie prasības pieņemamības kritēriji, kas tiek piemēroti valsts judikatūrā, joprojām atbilst jaunajām no Direktīvas 85/337 10.a pantā izrietošajām prasībām, ir jāatgādina, ka tajā attiecībā uz šīs pieņemamības nosacījumiem ir paredzētas divas iespējas: prasība var būt pieņemama tad, ja ir "pietiekam[a] [interese celt prasību]" vai ja prasītājs apgalvo, ka "[ir aizskartas viņa tiesības]", atbilstoši tam, kurš no nosacījumiem ir paredzēts valsts tiesību aktā (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, 38. punkts).

- 43 Turpinājumā Direktīvas 85/337 10.a panta trešās daļas pirmajā teikumā ir precizēts, ka dalībvalstīm ir jānosaka, kas tieši ir uzskatāms par tiesību aizskārums atbilstoši mērķim – attiecīgajai sabiedrības daļai nodrošināt plašu iespēju vērsties tiesā (iepriekš minētais spriedums lietā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, 39. punkts).
- 44 Tātad iesniedzējtiesas izvirzīto kritēriju, kas saskaņā ar konkrētajām valsts tiesībām ļauj noteikt tiesību aizskārums, kurš kā nosacījums tiek prasīts prasības pieņemamībai, atbilstība Savienības tiesībām ir jāizvērtē, ņemot vērā šo mērķi.
- 45 Ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katrai dalībvalstij savā tiesību sistēmā ir jānosaka procesuālie noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras personām ir noteiktas Savienības tiesībās; atbilstoši līdzvērtības principam šie noteikumi, kā tas ir atgādināts šī sprieduma 30. punktā, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām, kam ir iekšējs raksturs, ne arī atbilstoši efektivitātes principam padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kuras piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (iepriekš minētais spriedums lietā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, 43. punkts).
- 46 Līdz ar to, kaut arī dalībvalstīm ir jānosaka, ja to tiesību sistēmā tas ir prasīts, kā tas ir izskatāmā lietā, Direktīvas 85/337 10.a pantā paredzētās robežās tiesības, kuru pārkāpuma gadījumā var celt prasību vides jomā, to šajā ziņā noteiktie kritēriji nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt šajā direktīvā piešķirto tiesību, kuru mērķis ir konkrētajai sabiedrības daļai sniegt plašu iespēju vērsties tiesā, īstenošanu, lai sniegtu ieguldījumu vides kvalitātes saglabāšanā, aizsardzībā un uzlabošanā un cilvēka veselības aizsardzībā.
- 47 Izskatāmā lietā un, pirmkārt, runājot par kritēriju, kas attiecas uz cēloņsakarību, kurai ir jāpastāv starp izvirzīto procesuālo noteikumu pārkāpumu un apstrīdētā galīgā lēmuma saturu (turpmāk tekstā – “cēloņsakarības kritērijs”), ir jānorāda, ka, prasot, lai dalībvalstis raudzītos, ka konkrētās sabiedrības daļas locekļiem būtu iespēja celt prasību, lai no materiālo vai procesuālo tiesību viedokļa apstrīdētu lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, kas izriet no Direktīvas 85/337 tiesību normām, kā tas tika atgādināts šī sprieduma 36. punktā, Savienības likumdevējs nav nekādi ierobežojis pamatus, kuri var tikt izvirzīti prasības pamatojumam. Katrā ziņā tā nodoms nav bijis saistīt iespēju izvirzīt procesuālo noteikumu pārkāpumu ar nosacījumu, ka [šis pārkāpums] ir ietekmējis apstrīdētā galīgā lēmuma saturu.
- 48 Turklāt, tā kā šis direktīvas mērķis ir tostarp paredzēt procesuālas garantijas, kas ļauj it īpaši labāk informēt un iesaistīt sabiedrību tādu valsts un privāto projektu ietekmes uz vidi novērtējuma kontekstā, kuri var būtiski ietekmēt šo vidi, procesuālo noteikumu šajā jomā ievērošanas pārbaude ir īpaši nozīmīga. Atbilstoši mērķim konkrētās sabiedrības daļai sniegt plašu iespēju vērties tiesā, šai sabiedrības daļai savas prasības, ar kuru tiek apstrīdēta minētajā direktīvā norādīto lēmumu likumība, pamatojumam tātad ir principā jāspēj izvirzīt ikvienu procesuālo noteikumu pārkāpumu.
- 49 Tomēr nevar apstrīdēt, ka ikviens procesuālo noteikumu pārkāpums noteikti nerada sekas, kas var ietekmēt šāda lēmuma saturu, un ka līdz ar to tādā gadījumā to nevar uzskatīt par tādu, kas liedz tās personas tiesības, kura to ir izvirzījusi. Šādā gadījumā nešķiet, ka Direktīvas 85/337 mērķis, kas ir sniegt konkrētai sabiedrības daļai plašu iespēju vērties tiesā, tiktu apdraudēts, ja dalībvalsts tiesībās tiktu uzskatīts, ka prasītājs, kas balstās uz šāda rakstura pārkāpumu, būtu uzskatāms par tādu, kas nevar izmantot savas tiesības, un līdz ar to par tādu, kurš ir tiesīgs apstrīdēt šādu lēmumu.
- 50 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šis direktīvas 10.a pants atstāj dalībvalstīm ievērojamu rīcības brīvību attiecībā uz to, lai noteiktu, kas ir tiesību aizskārums (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, 55. punkts).

- 51 Šādos apstākļos varētu piekrist, ka valsts tiesībās netiek atzīts tiesību aizskārums minētās direktīvas 10.a panta b) punkta izpratnē, ja ir pierādīts, ka atbilstoši izskatāmās lietas apstākļiem ir paredzams, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja izvirzītais pārkāpums nebūtu izdarīts.
- 52 Runājot par valsts tiesībām, kas piemērojamas pamatlietā, tomēr šķiet, ka prasības pieteikuma iesniedzējam vispārēji, lai pierādītu tiesību aizskārumu, jāapliecina, ka izskatāmās lietas apstākļi padara paredzamu to, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja izvirzītais pārkāpums nebūtu izdarīts. Šī pierādīšanas pienākuma attiecināšana uz prasības pieteikuma iesniedzēju, lai īstenotu cēloņsakarības kritēriju, pārāk apgrūtina to tiesību īstenošanu, kas tam piešķirtas ar Direktīvu 85/337, ņemot vērā it īpaši konkrēto procedūru sarežģītību vai ietekmes uz vidi novērtējuma tehniskumu.
- 53 Līdz ar to jaunās šīs direktīvas 10.a pantā tādējādi ieviestās prasības paredz, ka tiesību aizskārums var tikt izslēgts tikai tad, ja, ņemot vērā cēloņsakarības kritēriju, šajā pantā minētā tiesas iestāde vai struktūra, nekādi neuzliekot pierādīšanas pienākumu šajā ziņā prasības pieteikuma iesniedzējam, bet ņemot vērā pierādījumu, ko izskatāmajā lietā iesniedzis būvdarbu vadītājs vai kompetentās iestādes, un vispārīgāk – visus tām iesniegto lietas materiālu dokumentus, spēj izvērtēt, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja šī prasības pieteikuma iesniedzēja izvirzītais pārkāpums nebūtu izdarīts.
- 54 Ņemot vērā šo vērtējumu, attiecīgajai tiesas iestādei vai struktūrai ir jāņem vērā tostarp izvirzītā pārkāpuma smaguma pakāpe un šajā ziņā jāpārbauda it īpaši, vai tas ir liedzis konkrētajai sabiedrības daļai izmantot vienu no paredzētajām garantijām, lai atbilstoši Direktīvas 85/337 mērķiem sniegtu tai piekļuvi informācijai un tā spētu piedalīties lēmuma pieņemšanas procedūrā.
- 55 Otrkārt, runājot par kritēriju, kas saistīts ar prasītāja materiāli tiesiskās situācijas aizskārumu, ir jāsecina, ka pati iesniedzējtiesa nav iesniegusi nevienu precizējumu par šiem to veidojošajiem elementiem un ka neviens no iesniedzējtiesas lēmuma pamatojumiem neļauj Tiesai noteikt, vai šī kritērija pārbaude var būt noderīga strīda pamatlietā risinājumam.
- 56 Šādos apstākļos Tiesai tādējādi nav jālemj, par to, vai Savienības tiesības ir pret šādu kritēriju.
- 57 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 85/337 10.a panta b) punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nav pret tādu valsts judikatūru, kurā netiek atzīts tiesību aizskārums šī panta izpratnē, ja ir pierādīts, ka atbilstoši izskatāmās lietas apstākļiem ir paredzams, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja prasības pieteikuma iesniedzēja izvirzītais procesuālo noteikumu pārkāpums nebūtu izdarīts. Tomēr tas var būt tikai ar nosacījumu, ka tiesas iestāde vai struktūra, kurā celta prasība, nekādi neuzliek pierādīšanas pienākumu šajā ziņā prasības pieteikuma iesniedzējam un pieņem nolēmumu lietā, ņemot vērā pierādījumus, kurus izskatāmajā lietā iesniedzis būvdarbu vadītājs vai kompetentās iestādes, un vispārīgāk – visus tām iesniegto lietas materiālu dokumentus, ievērojot tostarp izvirzītā pārkāpuma smaguma pakāpi un šajā ziņā it īpaši pārbaudot, vai tas ir liedzis konkrētajai sabiedrības daļai izmantot vienu no paredzētajām garantijām, lai atbilstoši Direktīvas 85/337 mērķiem sniegtu tai piekļuvi informācijai un tā spētu piedalīties lēmuma pieņemšanas procedūrā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 58 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospiež:

- 1) **paredzot, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīva 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes**

Direktīvas 85/337/EEK un 96/61/EK, ar kuru Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvā 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu ir iekļauts 10.a pants, ir transponējama līdz 2005. gada 25. jūnijam, tā ir interpretējama tādējādi, ka valsts tiesību normas, kas pieņemtas, lai transponētu šo pantu, būtu piemērojamas arī administratīvajām atļaujas procedūrām, kas uzsāktas pirms 2005. gada 25. jūnija, jo atļauju izsniegšana tajās ir notikusi pēc šī datuma;

- 2) Direktīvas 85/337, kas grozīta ar Direktīvu 2003/35, 10.a pants ir interpretējams tādējādi, ka tas ir pret to, ka dalībvalstis ierobežo šī panta transponējošo tiesību normu piemērojamību tikai ar gadījumu, kurā lēmuma likumība tiek apstrīdēta sakarā ar to, ka vides novērtējums nav veikts, neattiecinot to uz gadījumu, kurā novērtējums ir veikts, bet tas ir prettiesisks;
- 3) Direktīvas 85/337, kas grozīta ar Direktīvu 2003/35, 10.a panta b) punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nav pret tādu valsts judikatūru, kurā netiek atzīts tiesību aizskārums šī panta izpratnē, ja ir pierādīts, ka atbilstoši izskatāmās lietas apstākļiem ir paredzams, ka apstrīdētais lēmums nebūtu citāds, ja prasības pieteikuma iesniedzēja izvirzītais procesuālo noteikumu pārkāpums nebūtu izdarīts. Tomēr tas var būt tikai ar nosacījumu, ka tiesas iestāde vai struktūra, kurā celta prasība, nekādi neuzliek pierādīšanas pienākumu šajā ziņā prasības pieteikuma iesniedzējam un pieņem nolēmumu lietā, ņemot vērā pierādījumus, kurus izskatāmajā lietā iesniedzis būvdarbu vadītājs vai kompetentās iestādes, un vispārīgāk – visus tām iesniegto lietas materiālu dokumentus, ievērojot tostarp izvirzītā pārkāpuma smaguma pakāpi un šajā ziņā it īpaši pārbaudot, vai tas ir liedzis konkrētajai sabiedrības daļai izmantot vienu no paredzētajām garantijām, lai atbilstoši Direktīvas 85/337 mērķiem sniegtu tai piekļuvi informācijai un tā spētu piedalīties lēmuma pieņemšanas procedūrā.

[Paraksti]